

Μινωικός Πολιτισμός

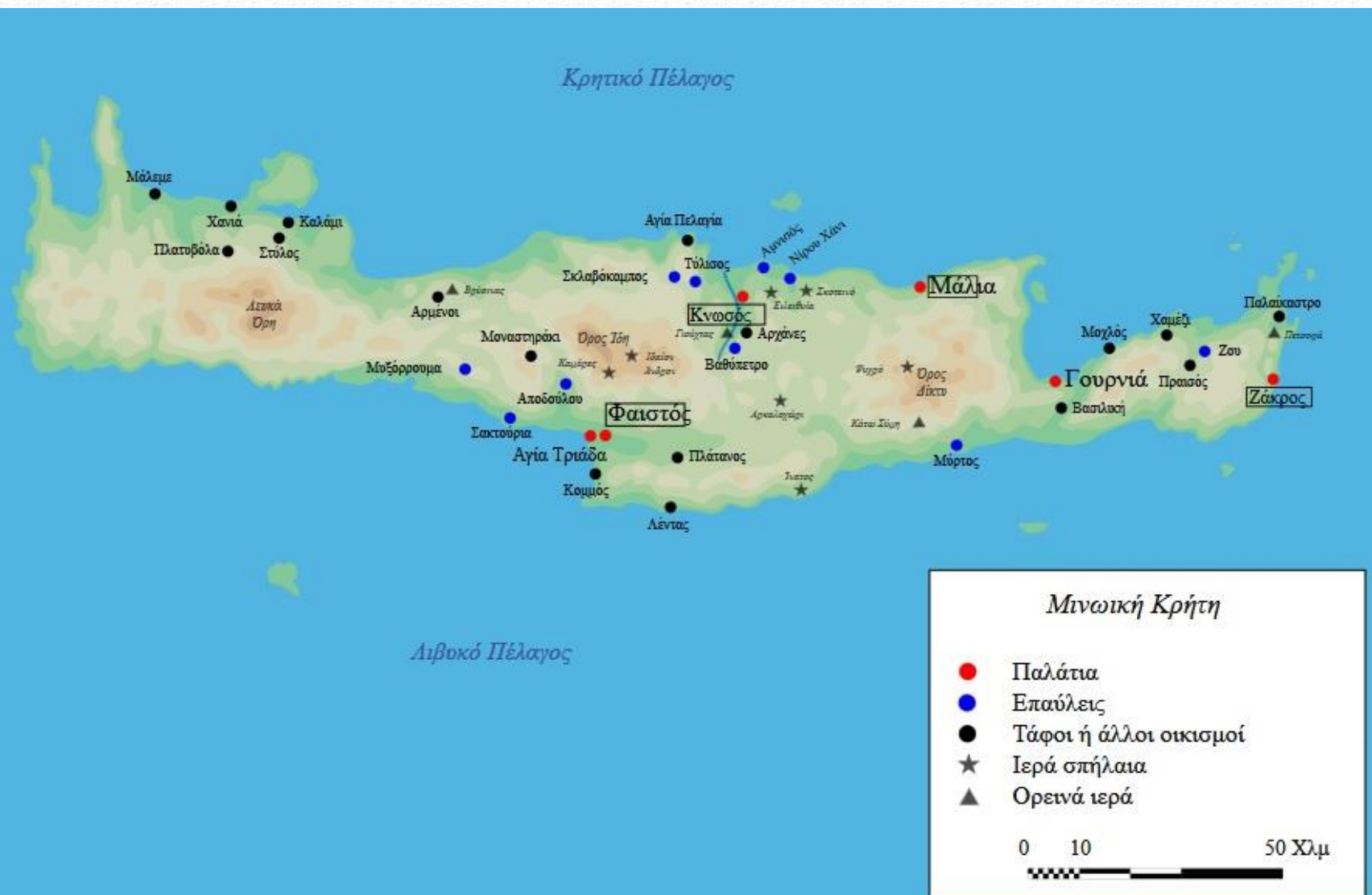

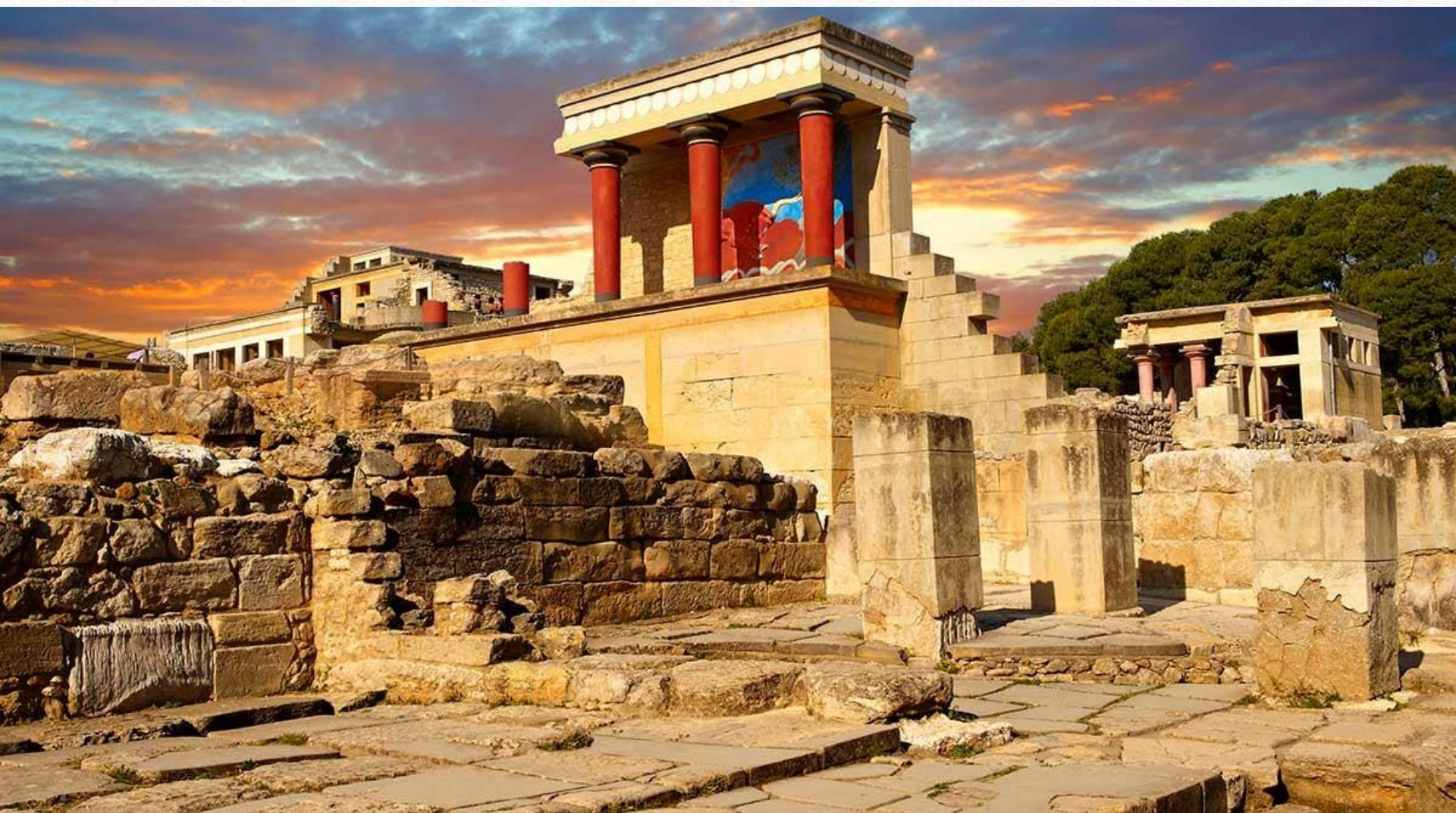
Μινωικός ονομάζεται ο πολιτισμός που
άκμασε στην Κρήτη κατά την 3^η και 2^η
χιλιετία π.Χ. και πήρε το όνομά του από
τον μυθικό βασιλιά της Κρήτης Μίνωα.

Γύρω στο 2.000 π.Χ. εμφανίζονται τα πρώτα ανάκτορα, τα οποία είναι κέντρα όλων των διοικητικών, οικονομικών, πολιτιστικών και θρησκευτικών δραστηριοτήτων. Αυτά είναι:

της Κνωσού,
της Φαιστού,
των Μαλίων
και της Ζάκρου.

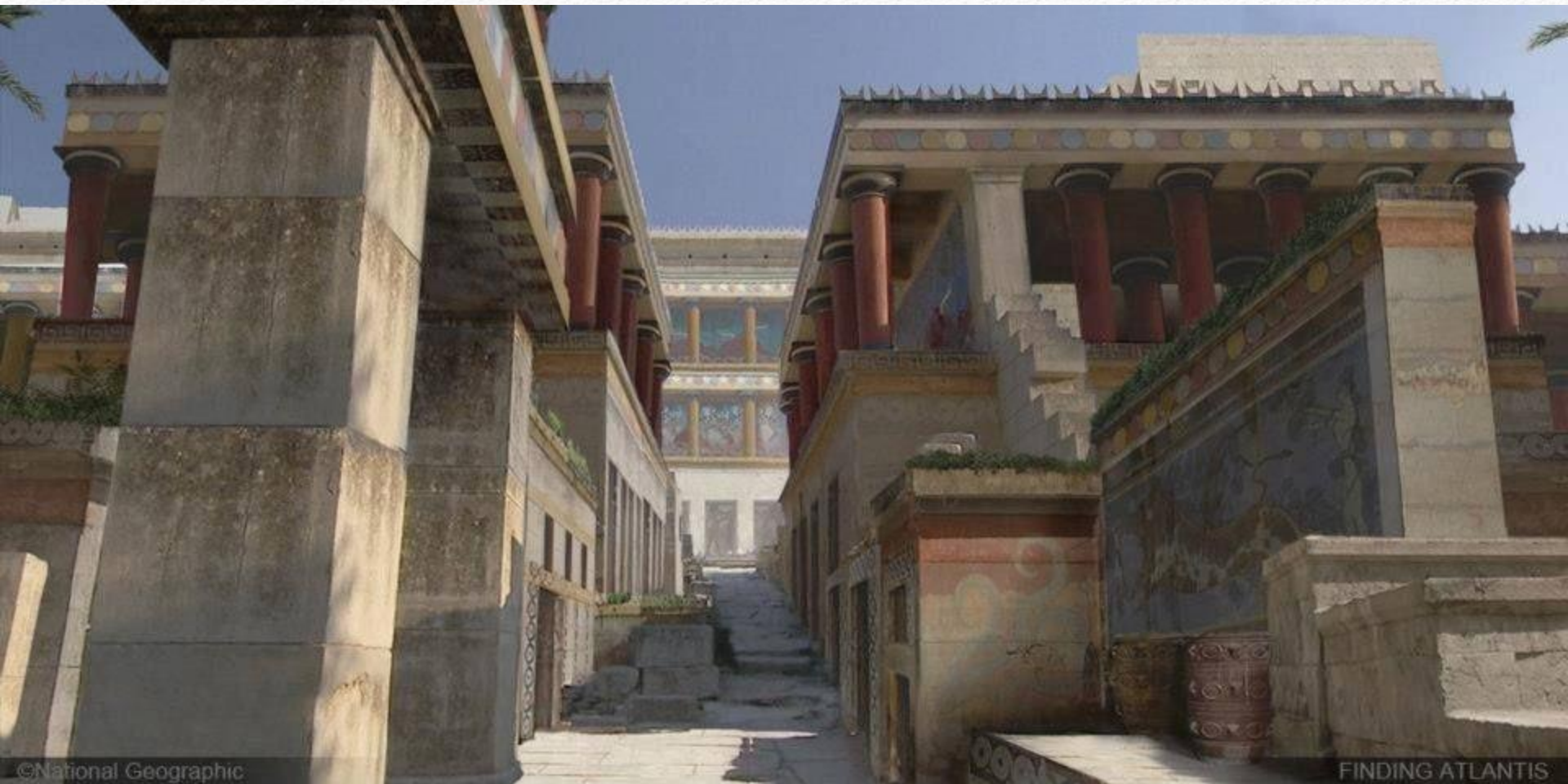

Κνωσός

Κνωσός – ψηφιακή αναπαράσταση

Πηγή: <https://i.pinimg.com/originals/b0/a0/07/b0a007434bec8783406485396cc67e20.jpg>

Φαιστός

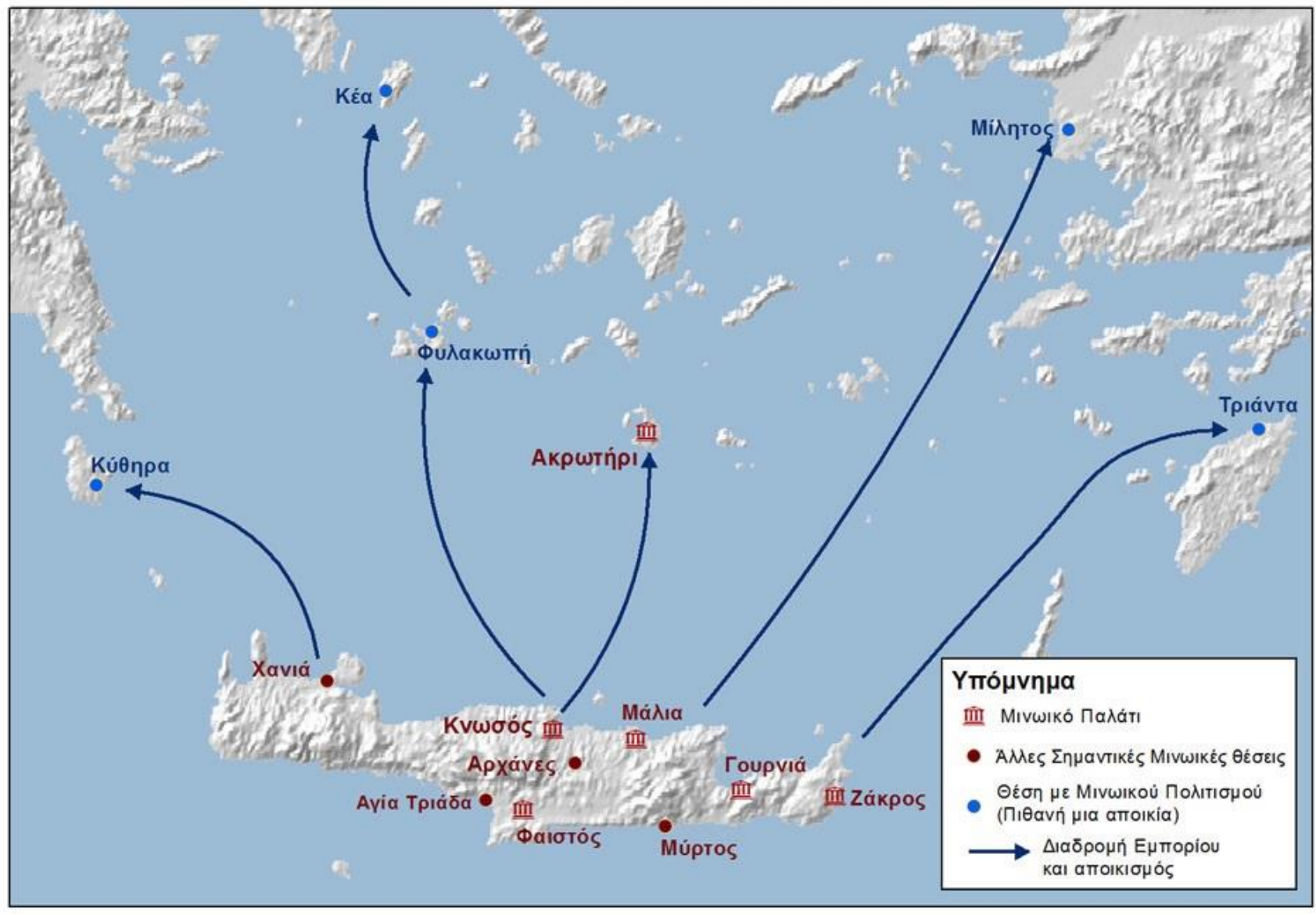

Μάλια

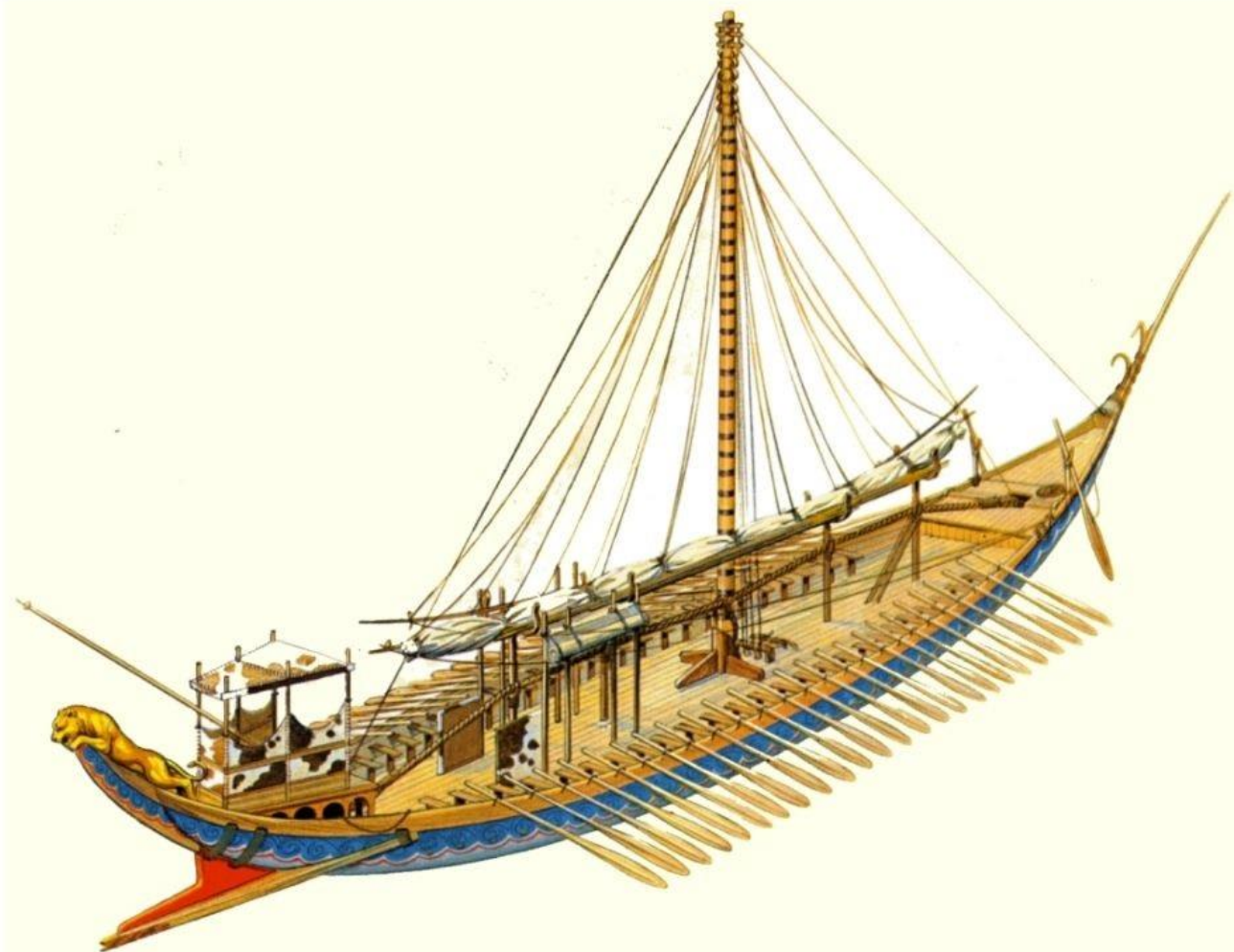

Ζάκρος

Οι Μινωίτες κυριάρχησαν στις αρχές της 2^{ης} χιλιετίας π.Χ. στην Ανατολική Μεσόγειο πραγματοποιώντας εμπορικές συναλλαγές με τους λαούς της εποχής, Αιγύπτιους, Σουμέριους, Χετταίους, Κυκλαδίτες, Μυκηναίους και δημιούργησαν μία πανίσχυρη εμπορική και ναυτική δύναμη. Ευρήματα κρητικής προέλευσης βρίσκονται διάσπαρτα σε όλη την ανατολική Μεσόγειο, ενώ αναφορές για αυτούς τους δεινούς θαλασσοπόρους βρίσκονται και σε μνημεία αιγυπτιακά, όπου αναφέρονται ως Keftiu.

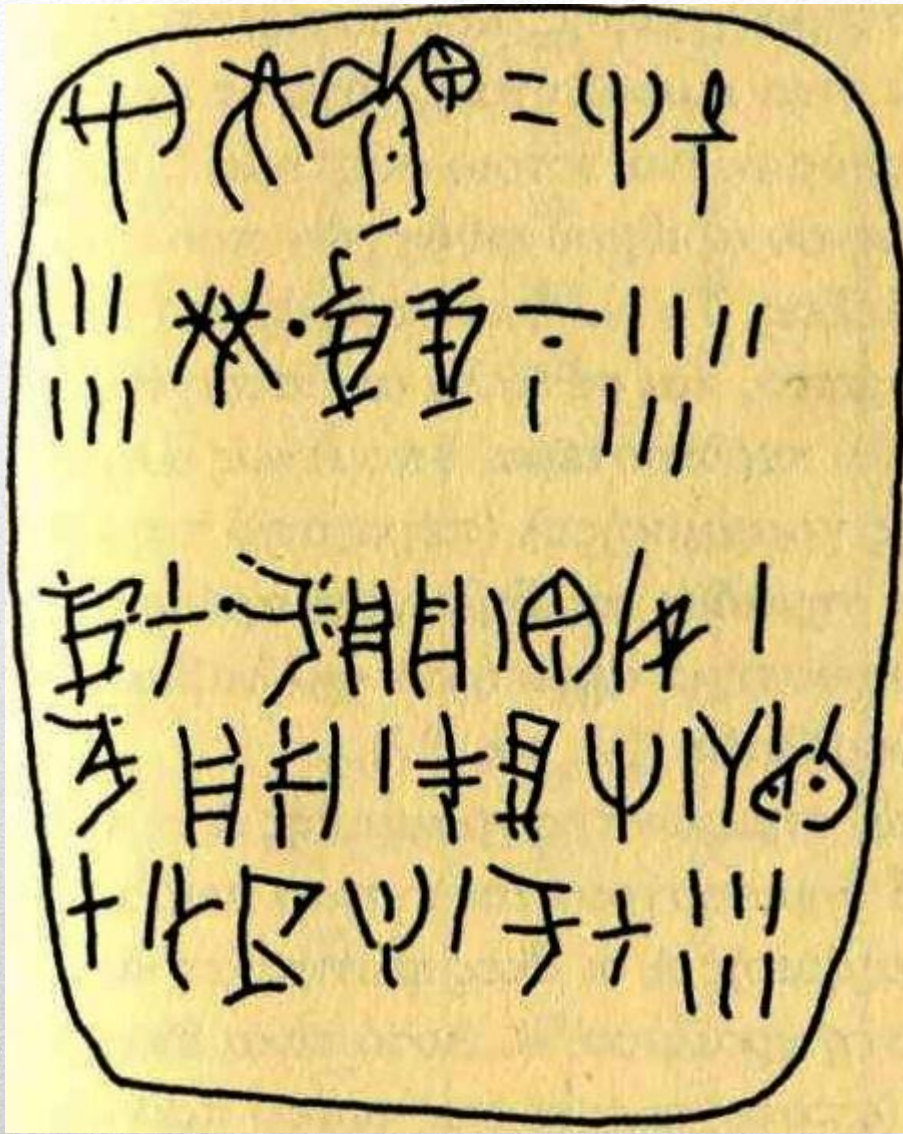

Μινωική κυριαρχία στο Αιγαίο

Καλλιτεχνική αναπαράσταση μινωικού πλοίου

Οι Μινωίτες ανέπτυξαν ένα σύστημα γραφής, την Γραμμική Α', που υπήρξε η βάση για την ανάπτυξη της Μυκηναϊκής γραφής, της Γραμμικής Β'. Τα πρώτα δείγματα αυτού του συστήματος γραφής πηγαίνουν πίσω στο 1800 π.Χ. και προέρχονται από το παλάτι της Φαιστού.

Το υλικό πάνω στο οποίο γράφονταν τα κείμενα ήταν ωμός πηλός, ξεραμένος στον ήλιο, σε σχήμα πινακίδας, όπως και στην περίπτωση της γραμμικής Β'. Εκτός από τις πήλινες πινακίδες βρίσκουμε επιγραφές της γραμμικής Α' και σε λίθινα ή μεταλλικά αντικείμενα που φαίνεται να είχαν θρησκευτικό χαρακτήρα.

Ο Δίσκος της Φαιστού είναι αρχαιολογικό εύρημα από τη Μινωική πόλη της Φαιστού στη νότια Κρήτη και χρονολογείται πιθανώς στον 17ο αιώνα π.Χ. Ο δίσκος ανακαλύφθηκε στις 3 Ιουλίου 1908 από τον Ιταλό αρχαιολόγο Λουίτζι Περνιέ (Luigi Pernier) και φυλάσσεται σήμερα στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου¹.

Αποτελεί ένα από τα γνωστότερα μυστήρια της αρχαιολογίας, αφού ο σκοπός της κατασκευής του και το νόημα των όσων αναγράφονται σε αυτόν παρέμεναν μέχρι πρότινος άγνωστα. Τον Φεβρουάριο του 2018 ο Δρ. Γκάρεθ Όουενς, γλωσσολόγος - αρχαιολόγος του ΤΕΙ Κρήτης προέβη σε ανακοινώσεις στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών σχετικά με τον δίσκο της Φαιστού: «Η α' πλευρά του δίσκου μιλάει για την έγκυο θεότητα που λάμπει και η β' πλευρά έχει μια πρόταση σε δυο στίχους, με μινωική παρήχηση, που αναφέρεται στη θεότητα που δύει. Η δύση της Αστάρτης/Αφροδίτης/Αφαίας.»²

Πηγές: ¹ www.wikipedia.gr

² Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων

Ο δίσκος της Φαιστού

Στη μινωική θρησκεία κυρίαρχη θέση έχουν οι γυναικείες θεότητες, οι οποίες λατρεύονταν κυρίως σε σπήλαια. Χαρακτηριστικό δείγμα η «Θεά της γονιμότητας» ή «Μεγάλη Μητέρα». Ονομάζεται επίσης «Θεά των όψεων».

Καλλιτεχνική απεικόνιση θρησκευτικής τελετής σε κάποιο σπήλαιο της Κρήτης

Για τους Μινωίτες ο ταύρος ήταν ιερό ζώο, γι' αυτό και συναντάμε συχνά τοιχογραφίες που απεικονίζουν ταύρους, ή και κέρατα ταύρου σαν διακοσμητικά στοιχεία στα παλάτια της μινωικής Κρήτης.

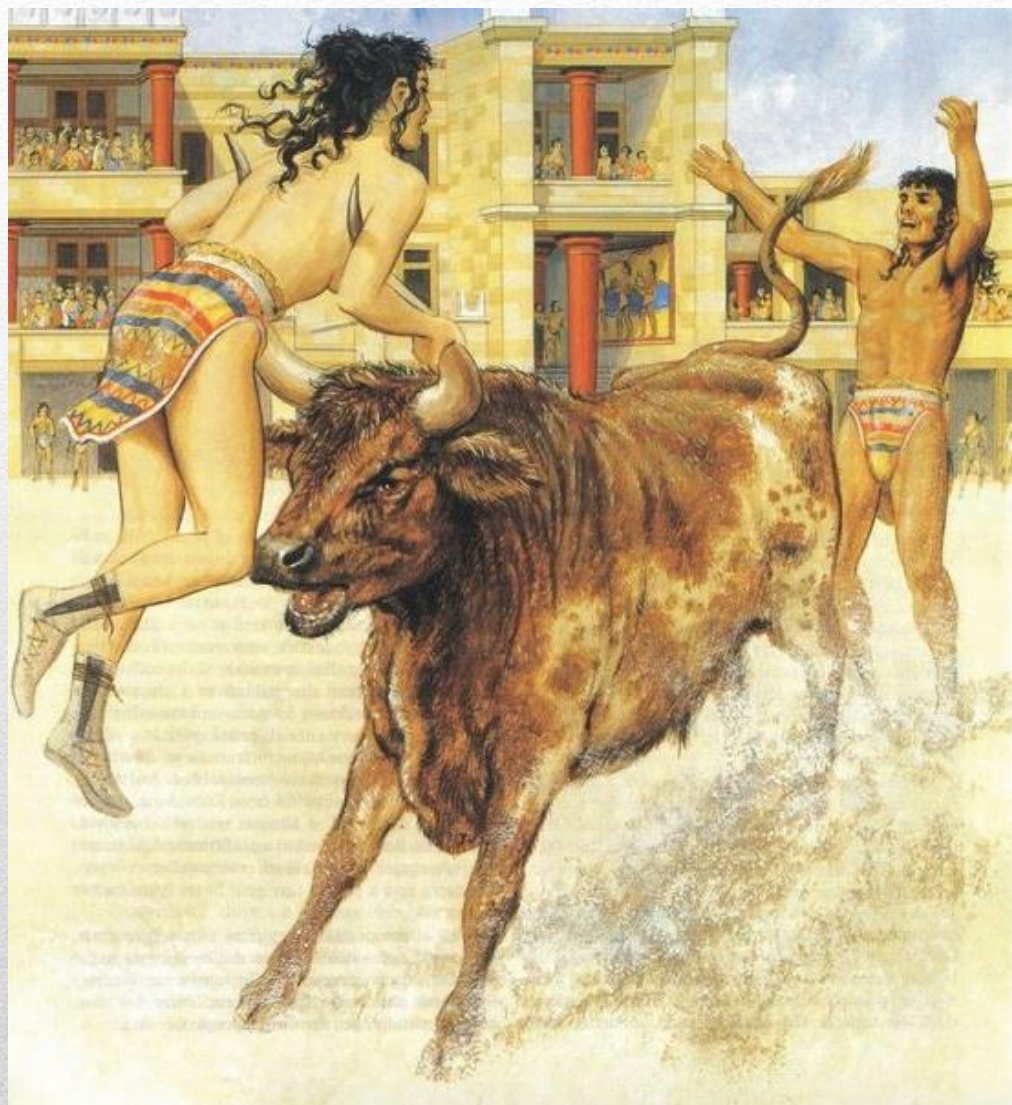

Ταυροκαθάψια

Στη μινωική Κρήτη τα αγωνίσματα των ταυροκαθαψίων αποτελούσαν ίσως μέρος των γιορτών της άνοιξης και συμβόλιζαν τη σύλληψη του ιερού ταύρου. Κατά τη διάρκεια αυτού του αθλήματος, οι ταυροκαθάπτες πιάνονταν από τα κέρατα ενός ταύρου, εκτελούσαν ένα επικίνδυνο άλμα στον αέρα, επάνω από τη ράχη του ζώου, και κατόπιν προσγειώνονταν στο έδαφος.

Τοιχογραφία από το παλάτι της Κνωσού

Ταυροκαθάψια: καλλιτεχνική απεικόνιση

Μία τέχνη εμπνευσμένη από τα «Ταυροκαθάψια» αναβιώνει στην Ισπανία από τους περίφημους recortadores στην αρένα ταυρομαχιών Las Ventas στη Μαδρίτη. Οι recortadores δίνουν μια παράσταση κατά την οποία πραγματοποιούν ακροβατικά και άλματα πάνω από έναν ταύρο.

Η τέχνη της μινωικής Κρήτης

Οι Μινωίτες ανέπτυξαν πολλές μορφές τέχνης, όπως αγγειοπλαστική, ζωγραφική (τοιχογραφίες), μικροτεχνία (σφραγίδες και κοσμήματα), ενώ τα παλάτια αποτελούν λαμπρά, μνημειώδη έργα αρχιτεκτονικής.

Τοιχογραφίες

Τοιχογραφία με απεικόνιση γυναικών από το παλάτι της Κνωσού: Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου

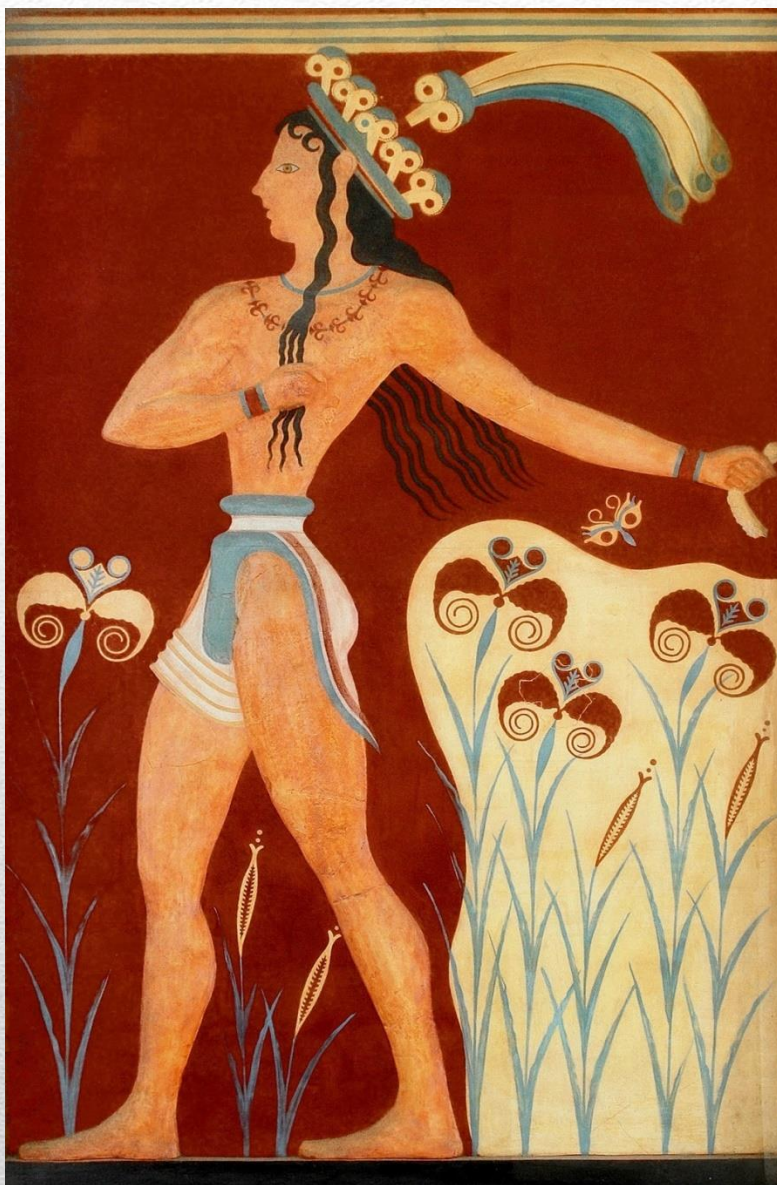
Τοιχογραφία με απεικόνιση δελφινιών από το παλάτι της Κνωσού: Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου

Τοιχογραφία με απεικόνιση μυθικού ζώου από το παλάτι της Κνωσού: Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου

Η αίθουσα του θρόνου στο παλάτι της Κνωσού με τοιχογραφίες μυθικού ζώου

Από τις σημαντικότερες μινωικές τοιχογραφίες, που βρέθηκαν στην Κνωσό, είναι αυτή του «Πρίγκηπα με τα κρίνα», που σώζεται πολύ αποσπασματικά και έχει συμπληρωθεί κατά το μεγαλύτερο μέρος της. Ο νέος ονομάσθηκε από τους ερευνητές «πρίγκηπας», γιατί θεωρήθηκε ότι αποδίδει το βασιλιά-ιερέα, που ζούσε στο ανάκτορο της Κνωσού. Η στάση των χεριών του δείχνει ότι ίσως έσερνε με το αριστερό του χέρι ένα ζώο ή κάποιο μυθικό τέρας, γρύπα ή σφίγγα. Εκτίθεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου

Έκθεση των μινωικών τοιχογραφιών στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου

Μικροτεχνία

Κρητικός σφραγιδόλιθος σπάνιας ομορφιάς που ανακαλύφθηκε στον τάφο του «Γρύπα Πολεμιστή» στην Πύλο. Οι επικεφαλής της ανασκαφής, οι αρχαιολόγοι Davis και Stocker από το Πανεπιστήμιο του Σινσινάτι υποστηρίζουν ότι ο σφραγιδόλιθος, όπως και άλλα ευρήματα του τάφου, κατασκευάστηκαν στην Κρήτη. Και αυτό γιατί δουλειά τέτοιας ποιότητας δεν γινόταν πουθενά στην ηπειρωτική Ελλάδα τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

Το λεγόμενο «χρυσό κόσμημα των μελισσών», που φιλοξενείται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου, είναι διάσημο αρχαιολογικό εύρημα από τον Χρυσόλακκο, τον ταφικό περίβολο της νεκρόπολης των Μαλίων.

Μινωικά αγγεία

Η κεραμική γνώρισε τεράστια ανάπτυξη στη μεσομινωική και υστερομινωική περίοδο, και θαυμάσια δείγματά της βρέθηκαν στην Κνωσό και στη Φαιστό. Τα αγγεία διακοσμούνται με απεικονίσεις λουλουδιών και φύλλων, αλλά κυρίως θαλασσινών ζώων, όπως χταπόδια, σουπιές, τρίτωνες και διάφορα ψάρια. Τόσο μεγάλη ήταν η ζήτηση των κρητικών αγγείων στις ακτές του Αιγαίου, ώστε στην υστερομινωική εποχή η κατασκευή τους έγινε αληθινή βιομηχανία και πάρα πολλά προϊόντα της έφτασαν στην Αίγυπτο, τη Συρία και την Ελλάδα, όπου και βρέθηκαν στις ανασκαφές.

Ρυτό από ορεία κρύσταλλο*, από τη Ζάκρο

Το ρυτό (αγγείο με δύο οπές που το χρησιμοποιούσαν για σπονδές ή άλλες τελετουργίες) αυτό είναι ένα κομψοτέχνημα και κατατάσσεται ανάμεσα στα πλέον φιλόδοξα λιθοτεχνήματα της εποχής του. Το σώμα του ρυτού είναι κατασκευασμένο από ένα μοναδικό κομμάτι ορείας κρυστάλλου. Το ξεχωριστό κομμάτι του λαιμού συγκρατείται από δακτύλιο, που αποτελείται από εναλλασσόμενα κομμάτια κρυστάλλου και λεπτούς επίχρυσους δίσκους από ελεφαντόδοντο. Η λαβή είναι φτιαγμένη από κρυστάλλινες χάντρες περασμένες σε χάλκινο σύρμα.

* είδος χαλαζία από τον Ψηλορείτη της Κρήτης

Το περίφημο «αγγείο των
θεριστών» συγκαταλέγεται στα
αριστουργήματα της
νεοανακτορικής τέχνης.
Πρόκειται για ρυτό με ωοειδές
σχήμα και η επιφάνειά του
καλύπτεται με μια μοναδική
παράσταση. Αποκορύφωμα της
ευαισθησίας του καλλιτέχνη και
της ζωντάνιας της σκηνής είναι η
απεικόνιση ενός άνδρα που
γυρνάει το κεφάλι του προς τα
πίσω, γελώντας περιπαικτικά
προς έναν άλλο, που μάλλον έχει
σκοντάψει.

Η κοινωνία στη μινωική Κρήτη

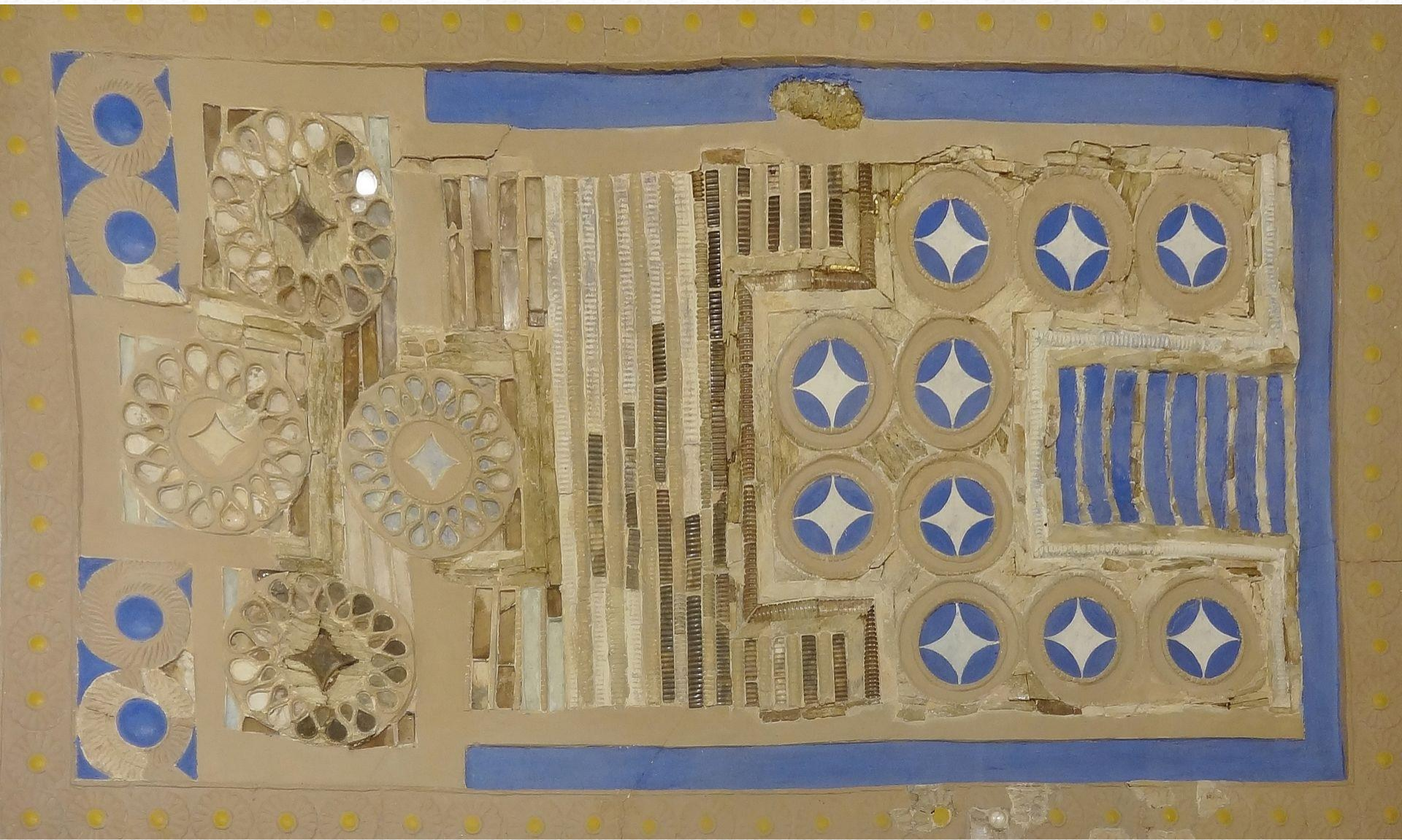
Τα μινωικά ανάκτορα φανερώνουν ένα αυστηρά ιεραρχημένο και συγκεντρωτικό σύστημα διοίκησης. Στην κορυφή βρίσκεται μία ηγετική μορφή, η οποία πλαισιώνεται από μία ομάδα ευγενών, που είχε συμβουλευτικό χαρακτήρα. Οι ευγενείς αυτοί δεν κατοικούσαν στο ανάκτορο, αλλά σε κοντινές γειτονικές επαύλεις. Στα ανάκτορα διέμεναν εξειδικευμένοι τεχνίτες, οι οποίοι κατασκεύαζαν πολυτελή αντικείμενα κατά παραγγελία της ηγετικής τάξης. Σημαντική θέση και οι γραφείς οι οποίοι είχαν την ευθύνη της αρχειοθέτησης των αποθηκών. Διάφοροι αξιωματούχοι είχαν την ευθύνη της συγκέντρωσης των αγροτικών προϊόντων ή άλλων φόρων από την ύπαιθρο. Οι άνθρωποι στις πόλεις, στους οικισμούς και την ύπαιθρο ασχολούνταν με τις αγροτικές εργασίες, τη βιοτεχνία και το εμπόριο.

Η θέση της γυναίκας στη μινωική Κρήτη

Οι γυναίκες έπαιρναν μέρος σ' όλες τις δημόσιες εκδηλώσεις ως χειραφετημένες γυναίκες. Συμμετείχανε και συμπράττανε στα ταυροκαθάψια και έπαιρναν ενεργό μέρος στο κυνήγι, όπως μαρτυρούν οι τοιχογραφίες, οι σφραγιδόλιθοι και άλλοι λίθοι με εγχάρακτες εικόνες.

Αλλά και στις άλλες εκδηλώσεις της ειρηνικής κοινωνικής ζωής, όπως είναι οι πομπές, τα πανηγύρια, οι χοροί και υποδοχές, πρωτεύουσα επίσης θέση κατείχε η γυναίκα. Δεν ήταν κατώτερη από τον άνδρα, όπως συνέβαινε σε άλλους σύγχρονους γειτονικούς ή και άλλους λαούς.

Ζατρίκιο - Μινωικό επιτραπέζιο

Μινωικό επιτραπέζιο παιχνίδι με πιόνια, το οποίο θεωρείται πρόγονος του σημερινού σκακιού. Βρέθηκε στην Κνωσό και ανάγεται στην νεοανακτορική περίοδο (περίπου 1650-1500 π.Χ.) Εκτίθεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο του Ηρακλείου.

Η καταστροφή του μινωικού πολιτισμού

Από αρχαιολογικές ανασκαφές γνωρίζουμε ότι στα 1450 π.Χ. ο μινωικός πολιτισμός θα υποστεί καταστροφές, πιθανόν από ισχυρούς σεισμούς και πυρκαγιές, από τις οποίες δεν θα μπορέσει να ανακάμψει. Σταδιακά και από τα δυτικά του νησιού, οι Μινωίτες θα κυριευτούν από τους Μυκηναίους, οι οποίοι σε διάστημα λίγων δεκαετιών θα επιβάλλουν την κυριαρχία τους στο νησί. Και με τη «δύση» του μινωικού πολιτισμού έχουμε την «ανατολή» του μυκηναϊκού.
